

ОБЛОГЪ

Било виното отрова! Тази пѣсень не е нова. Нея пѣятъ и говорятъ нѣ-какви-си трѣзви хора; хора, капка що не пиятъ — нито вино, ни ракия.

Тѣ сѣ хора кротки, слаби, сѣщо като стари баби.

А пѣкъ вижте, моля, мене, сѣ тѣзи бузи зачервени. . . Сила има въ менѣ юнашка. . . Чуй, не се подсмивай, Рашко, ами слушай що говоря!

— Праздни приказки бърборишъ и не искамъ да те слушамъ. Ти на менѣ ли ще се хвалишъ? Та и азъ щомъ срѣбна, байо, ставамъ силенъ, всичко зная. . . — Рашко, тебѣ не ти прилича истината да отричашъ, ами я ела ти тука, ний за здраве да се чукнемъ. . .

Ти пѣкъ, скоро, дѣдо Нако, напѣли пакъ полвинака!

. . . Та ти казвамъ, драги, Рашко, сѣ сѣрдце сѣмъ азъ юнашко. . . А кога посрѣбна много, кръвта кипва и сѣмъ огънь. И тогава въ мене има сили колкото за трима. . .

Рашко, пийналь доста вече, на приятеля си рече: — Много право казвашъ, Дило, ти си чудо ти си сила, но и азъ сѣмъ сила, братко, тѣй кога си срѣбна сладко. И тогазъ да скокна само, сѣ мойта сила, мила мамо, всички хора ще изплаша изъ Българията наша. . .

— Слушай, слушай, драги, брате, тази твоята е вѣтрѣ, — сѣ мене искашъ да се мѣришъ, но напраздно ти се звѣришъ. Азъ, безъ много да се бавя, тукъ облогъ сѣсѣ тебе правя.

Кой отъ двама ни изпие пѣленъ полвинакъ ракия, безъ секунда да почине, той юнакъ е, господине.

— Сѣсѣ ракия, дѣдо Нако, дай ни двата полвинака. Вмѣсто праздна разправия, да докажемъ днеска ние, кой отъ насъ е тука сила, азъ ли, или бае Дило!

— Бре, що думате, момчета, я отъ тази се откажете. . . — Кой, дѣртакъ, тебѣ те пита, колко шапката ти струва? Не щемъ твоята защита, само бързо ни слугувай.

— Браво! Право казвашъ, Дило, това старче, мръсно, гнило, трѣбва да се подчинява, нѣма нужда умъ да дава.

— Ехъ, пѣкъ както вий речете, тѣй да бѣде, бе, момчета, рече старецътъ невеселъ и ракията донесе.

— Хай на здраве, брате, Дило.

— Пий на здраве, братче мило! . . .

Безъ да се посраматъ, тихо полвниците изпиха. После наштѣ два юнака, въ кърчмата на дѣда Нака, следъ изпълненъ басъ сѣрдеченъ, сѣнь блаженъ заспаха вѣченъ. . .

В. Н. Марчевски

МАЙСКИ ЛЮЛКИ

Чуденъ май отъ планинитѣ слѣзе веселъ и засмѣнъ, бодналъ китка на гърдитѣ отъ божуръ и макъ червенъ.

Вѣвъ зеленитѣ дѣбрави гдето птичи гласъ се лѣй, златни люлки той направи, гласъ проточи — пѣсень пѣй:

— Скоро, цвѣтове и птички, отъ полета и села, бубулечки и мушички, сѣ чудни сребърни крила, —

вѣвъ джбравитѣ зелени тукъ елате днесъ при менѣ, Вѣ леки люлки позлатени да ви люшкамъ по цѣль день!

Въ нови пролѣтни премѣни птички и цвѣта безброй и калинки наредени, и мушици — пѣстъръ рой —

бързатъ къмъ гори зелени, гдето пѣсень вредъ се лѣй, въ чудни люлки позлатени китенъ май да ги люлѣй.

Ат. Коновъ

Нина Златарова

ЗАПУСТѢЛИЯ ДОМЪ

Накрай село стѣрчи една голѣма варосана кѣща на два етажа. Тя е единствената покрита сѣ червени керемиди, сѣ хубави прозорци и зелена дървена ограда. Голѣмъ, постанъ сѣ хубави плочи дворъ я опасва отъ всички страни. Столѣтникъ орѣхъ я пази като вѣренъ стражъ. Шарена чешма блика бистра като слъза вода, чиста студена.

Едно време въ двора имаше градина, въ която цвѣтѣха напролѣтъ кокичета и минзухари, а презъ лѣтото и есенята — разни градински цвѣта.

Стопанитѣ на този домъ имаха челядъ, хлѣбородни ниви, стада овце, сиви волове и хубави коне. По жетва не смогваха да овършеятъ, а хамбаритѣ не побираха изобилния плодъ.

Филипъ бѣше доволенъ. Трудътъ му биваше стократно възнаграденъ. Неговото бѣло лице не се помрачаваше отъ грижи. Неговата душа бѣше спокойна: той обичаше всички, помагаше, доколко то можеше, на всѣки нуждаещъ се. Всички въ село го обичаха и почитаха.

Неговата жена, Цонка, и дветѣ му деца, Славчо и Милка, бѣха за примѣръ.

Едва ли имаше по-щастливо семейство отъ тѣхното по цѣлия край.

Една есенъ, когато всичко бѣше вече прибрано отъ полето, Филипъ отиде до града, за да направи нѣкои покупки. Бѣше казалъ на жена си, че ще се върне още сѣщата вечеръ, а ето вече втори день, и него го нѣмаше. Върна се на третия день, по-късна пладня, пиянъ, окѣсанъ, сѣ разчорлени коси. Слугитѣ едва успѣха да спратъ подплашенитѣ коне на каруцата. Помогнаха му да слѣзе отъ нея, и го заведоха въ кѣщи.

Кака Цонка го посрещна слисана. — Филипе, какво направи? — простена тя.

Децата поглеждаха отсрани изплашени. Тѣ никога не бѣха виждали баща си такъвъ.

Когато на другата сутринъ Филипъ се събуди отъ дългъ кошмаренъ сѣнь, главата му тежеше, като олово.

— Цонке, — каза той тихо на жена си, — прощавай: ти знаешъ, че азъ не пия. Ама на, срещнахъ се въ града сѣ старъ приятелъ. Заедно бѣхме сѣ него на война. Решихме да се почерпимъ. И така, една чаша, че две, че три. . . и не помня какво стана после. Нѣма вече, нѣма да пия. . .

А се пропи. Каточели дявола бѣше изпилъ сѣ първата чаша!

Де Филипа — въ кърчмата. Пиянъ, изоставилъ всичко.

Сбогомъ, класна стайо, прашна — ти не бѣше страшна, — и на тебе, чинъ корави, (2) хайде много здраве!

Тебѣ, учителю нашъ мили, дето сме морили, сбогомъ, и не ни забравяй, (2) всичко ни прощавай!

Сбогомъ, книги и писалки и другари малки, ще се срещнемъ пакъ на есенъ (2) сѣ викове и пѣсень!

Ел. Багряна

ПОПЪ И КЛИСАРЪ

(Норвежка приказка)

Имало едно време единъ попъ, който билъ толкова горделивъ, щото, когато срещналъ нѣкого на пѣтя, още отдалечъ почвалъ да вика:

— Ей, ей! Бѣгай настрана! Тука попътъ минава!

Веднажъ той срещналъ царя и — безъ да го познае — пакъ завикалъ:

— Настрана! Настрана! Тука попътъ минава!

Но царятъ не се отстранилъ и, като се приближилъ до попа, казалъ му:

— Утре ще дойдешъ въ двореца ми, да видимъ, на какво отгоре се гордѣешъ. Ако не можешъ да отговоришъ на три въпроса, които ще ти задамъ, то — за наказание — ще изгубишъ званието и мѣстото си.

Това никакъ не се харесало на попа, защото той умѣлъ само да се гордѣе, но за отговаряне на мъчни въпроси умътъ му (като на всѣки горделивъ човѣкъ) не стигалъ. Като се върналъ у дома си, той пратилъ за клисара, който билъ известенъ сѣ своя умъ, и почналъ да се съветва сѣ него, какво да прави, за да се отърве отъ бедата, която го очаквала. Следъ дълго обмисляне, тѣ решили, вмѣсто попа, при царя да отиде клисаря, като се облѣче въ дрехитѣ на попа.

На другия день преоблѣчениятъ

клисаръ пристигналъ въ двореца. Царятъ, облѣченъ въ скѣпоценни дрехи и сѣ корна на глава, веднага започналъ:

— Е, приятелю, кажи ми: колко пѣтъ има отъ изтокъ до западъ?

— Единъ день, — отговорилъ мнимиятъ (неистинскиятъ) попъ.

— Какъ така? — попиталъ царятъ.

— Много просто: слънцето изгрѣва сутринъ на изтокъ и въ сѣщия день вечерята зализа на западъ.

— Имашъ право, — казалъ царятъ. — Ами я ми кажи, колко струвамъ азъ тѣй, както ме виждашъ?

— Юда продалъ Христа за тридесетъ сребърника; значи, ти струвашъ най-много двадесетъ и деветъ, — отговорилъ умниятъ клисаръ.

— И това е право! — казалъ царятъ. Но щомъ си толкова уменъ, ми кажи: какво мисля азъ сега?

— Ти мислишъ, че говоришъ сѣ попа, а въ сѣщностъ предъ тебе се намира бедниятъ клисаръ, — отговорилъ последниятъ.

— Щомъ е тѣй, отъ днесъ натакъ ти ще бѣдешъ попъ, а попътъ ще стане клисаръ, — решилъ царятъ и веднага заповѣдалъ да разпопятъ попа и да опоятъ клисара.

Разказва Евгения

БАЩИНЪ УРОКЪ

Хе. . . оная нива, синко, вижъ я и добре помни: бѣше на сѣседа Минко (той отдавна се пропи).

А пѣкъ тѣзъ ливади, дветѣ, сѣ кладенеца вѣвъ срѣдата, бѣха на кумеца Гето, — тѣхъ продаде той въ кърчмата.

А пѣкъ Минко нашъ и Гето вече гнать въ зла беда, сѣ чужда работа въ полето тѣ прехранватъ се сега.

Алекси Йордановъ

по-близу до Генчова кърчма.

Кака Цонка се трудѣше отъ сутринъ до вечеръ, за да свѣрже двата края, да бѣждатъ нахранени поне децата, да израстнатъ и взематъ хлѣба си въ рѣцетѣ.

Но едно нещастие не идва никога само.

Единъ день донесоха Филипа отъ кърчмата, промушенъ на нѣколко мѣста сѣ ножъ. Помъжи се день-два и умрѣ.

Настаха още по-тежки дни за кака Цонка и децата. Трудѣше се тя, едва смогваше да изкара нѣщо, да се нахранятъ, да се по облѣкатъ. Но непосилниятъ трудъ скоро я смаза. Тя легна болна. Следъ единъ месецъ я погребяха. Скоро следъ нея умрѣха и децата ѣ. Въ село старитѣ хора разправяха, че майка имъ се смилила надъ тѣхъ и ги прибрала при себе си.

Нѣкогашниятъ домъ на щастие, на доволство и радостъ, запустѣ.

Мине ли сега пѣтникъ край него, все ще се намѣри наоколо нѣкое овчарче, което, ако го запитатъ за него, ще каже:

— Кое — кѣщата на бай Филипа ли? Не видишъ ли, — запустѣла е! Дяволътъ я почерни. Сега живѣятъ въ нея бухали и кукувици!

Ради Ивановъ Заногенски, ученикъ